

N:o 119.

Af herr **C. G. Andersson** i Skeenda, om ändring i 7:e punkten af kungörelsen om förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner.

I Kongl. Maj:ts kungörelse om förändrad lydelse af 7:e och 8:e punkterna i kungörelsen den 10 november 1882 angående grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner finnes följande stadgande:

»Arrendet utbjudes å offentlig auktion, hvilken förrättas samtidigt hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet och å plats i orten, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes, af kronofogden eller annan af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnad kronobetjent. Före auktionen må jemväl skriftliga förseglade anbud ingifvas till Kongl. Maj:ts befallningshafvande.»

Meningen med detta stadgande är utan tvifvel den, att genom de på olika sätt och platser ingifna anbudena tillförsäkra kronan det högsta möjliga arrendebeloppet, för hvilket belopp fullgörande kronan är tryggad genom de anbudena åtföljande säkerheterna. Min åsigt, hvarom jag ej torde stå ensam, är dock den, att det nuvarande sättet vid arrendeauktionerna, beträffande anbuds infordrande, ingalunda motsvarar de fordringar i tydlighet och reda, som man har rätt att ställa på vederbörande myndigheters sida. På samma gång de på skilda håll afgifna muntliga anbudena anses framkalla, som sig bör, en konkurrens för den å lägenheten reflekterande arrendatorn, så kan denna konkurrens ej rätteligen befrämjas dermed, att muntliga anbud afgifvas å tvenne håll och arrendatorn ej vet, huru högt han skall bjuda för att ej öfverbjuda sig sjelf eller riskera att det oakadt öfverbjudas genom ett ännu högre skriftligt anbud. Erfarenheten torde ock i vissa fall hafva visat, att anbud ingif-

vits till så högt belopp, att det ingalunda motsvarat egendomens afkastning, utan afsigten varit den, att med goda borgesmän i arrendekontrakten utföra en mer eller mindre lyckad finansoperation. Deremot anser jag, att, om auktioner utlysas å endast ett ställe samt de förseglade anbuden borttagas, ofvanstående oegentligheter kunde försvinna utan förlust för kronan, då ju domänstyrelsen eger rätt att förkasta anbuden samt utlysa ny auktion, i händelse ej antagligt anbud afgifvits.

På grund af hvad jag ofvan anfört, vågar jag hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att ofvannämnda punkt n:o 7 förändras i angifvet syfte.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1894.

C. G. Andersson.

Bil. till motion n:o 119.

Till Konungen.

Kongl. domänstyrelsen har genom beslut, deraf jag erhållit del den 17 nästlidne november, medgifvit mig att, som Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 2 september innevarande år förordnat, att indragna kronofogdebostället $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva n:o 1 i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län fortfarande skall för statsverkets räkning utarrenderas under tio års tid från den 14 mars 1894, på grund af mig tillerkänd optionsrätt blifva vid egendomen bibehållen mot erläggande årligen af arrendeafgift, motsvarande det för egendomen af kongl. styrelsen fastställda arrendevärde, ett tusen fyra hundra kronor, samt fullgörande af öfriga stadgade arrendevilkor.

Då det, af skäl, som nedan omförmälas, är af vigt för mig att ej gå miste om arrendet, har jag måst reservationsvis ingå på dessa vilkor, men får härmed anföra besvär öfver Kongl. styrelsens beslut i hvad det afser det framställda arrendevärdet.

Då jag af föregående arrendatorn E. Hemmings konkursbo öfvertog ifrågavarande arrende, skedde detta endast därför, att jag förut var egare till å egendomen befintliga hus, hvilka jag genom att sjelf öfvertaga arrendet kunde göra räntebärande, då jag sannolikt i motsatt fall måst sälja dessa hus långt under deras verkliga värde.

Denna omständighet synes mig emellertid icke berättiga kongl. domänstyrelsen att godtyckligt höja arrendeafgiften till ett oskäligt belopp och dymedelst förminska utsigten för mig att undgå förlust å dessa mina hus. Nuvarande arrendesumma utgör åtta hundra kronor och eger arrendatorn att uppbära årlig afgäld af lägenheterna Qvisiano och Gunnarbo med ett hundra kronor för hvardera, och nu har kongl. domänstyrelsen höjt arrendesumman till ett tusen fyra hundra kronor och nedsatt afgälden för lägenheterna till sextio kronor för hvardera, hvilket gör en höjning på mitt arrende af sexhundraåttio kronor. Arrendesumman har sålunda mer än fördubblats, och detta helt godtyckligt, utan hänsyn till vare sig värderingsmännens eller Konungens befallningshafvandes utlåtande. Värderingsmännen satte hela arrendet till ett tusen tjugu kronor och Konungens befallningshafvande satte det till ett tusen utan nedsättning af afgifterna för lägenheterna. Då egendomen innehåller femtioett tunnland, skulle arrendet per tunnland blifva tjugufem kronor tio öre, hvartill kommer omkring två kronor femtio öre för onera och utskylder samt två kronor sjuttiofyra öre för den mig åliggande nybyggnadsskyldighet af tio procent af arrendesumman, eller till hopta trettio kronor trettiofyra öre per tunnland, ett pris, som ingen arrendator kan gå ut med att betala för jord, som af min företrädare blifvit så dåligt häfdad. Herr domänintendenten baron Hermelin, kronans ombud, yttrade jemväl efter förrättningens slut, att han, med hänsyn till den dåliga häfden, ej hade tänkt sig någon förhöjning af arrendesumman, åtta hundra kronor. Detta kan jag, i fall af behof, lagligen styrka. Det är dessutom anmärkningsvärdt, att arrendesumman så betydligt höjts, oaktadt arrendetiden förkortats från tjugu till tio år.

Såsom ett skäl till höjningen har anförts, att jag i arrende för trädgården skulle hafva sex hundra kronor årligen, men därmed förhåller sig så, att arrendatorn för denna summa, utom trädgården, disponerar:

Ett boningshus, som är mitt eget, och därför jag kunde i hyra erhålla	kronor 350.—
5 tunnland af egendomens bästa jord, som, efter ett pris af 25,50 per tunnland samt 2,50 för onera och utskyl- der, som af mig erläggas	» 140.—
Stallrum för två hästar, ett svinhus och ett större lider, värderadt till	» 50.—
Dessutom har jag skyldighet att anskaffa fruktträd samt virke till hägnad för trädgården, beräknadt till	» 10.—
hvadan summan af dessa förmåner utgör kronor 550.—	

Sålunda blir hela betalningen för trädgården, som utgör något öfver ett tunnland, femtio kronor, och om jag dessutom beräknar husröta å omförmälda hus, torde behållningen af trädgården blifva lika med noll, och ändock har jag beräknat mindre för dessa sex tunnland egendomens ojemförligt bästa jord, än kongl. domänstyrelsen anser mig böra betala för den öfriga jorden.

Det torde väl ej vara meningen, att kronans arrendatorer skola så betungas, att de årligen drabbas af förluster, och jag kan ej inse hvad det skall tjena till att låta erfarne jordbrukare värdera jorden, om kongl. domänstyrelsen sedan, utan hänsyn till det åsatta värdet, godtyckligt höjer detsamma. Under den korta tid jag innehaft arrendet har jag på bästa sätt sökt drifva upp jordens häfd, men sådant blir hädanefters endast möjligt med anlitande af egna tillgångar och utan hopp att någonsin få åter, hvad jag utger.

Lika godtycklig som höjningen af arrendet, förefaller mig ock sänkningen af afgiften för lägenheterna Qvisiano och Gunnarbo. Utom det att värderingsmännen och Konungens befallningshafvande ansett ett hundra kronor för hvardera böra bibehållas, hafva innehafvarne af dessa lägenheter, herrar generaldirektören E. Storckenfeldt och ingenjören E. A. Wiman, sjelfva uppenbart visat, att de ej anse en afgift af ett hundra kronor för hög. De hafva nemligen erlagt två tusen kronor, en gång för alla, till förre arrendatorn för innehafvandet af lägenheterna under den tid han vore arrendator, och, efter vanlig ränta å fem procent jemte amortering, uppgår detta till mer än ett hundra kronor årligen. Dessutom hafva de, som torde vara kongl. styrelsen väl bekant, ingifvit ansökan om att få friköpa sina tomter för tre tusen åtta hundra kronor, och detta motsvarar betydligt högre årlig afgift.

Jag vågar på grund häraf hemställa om ändring i öfverklagade beslutet så, att jag ej må komma att erlægga högre arrende än Konungens befallningshafvande föreslagit, ett tusen kronor, eller än värderingsnämnden åsatt, ett tusen tjugu kronor, med rätt att få af en hvar af nämnda båda lägenheter uppbära ett hundra kronor årligen, eller ock, att arrendet ytterligare minskas med motsvarande belopp som afgälden minskas.

Skulle detta ej kunna bifallas, yrkas, att ny värdering måtte verkställas.

Derest kongl. domänstyrelsen inkommer med förklaring, anhåller jag, att jag måtte få densamma med påminnelser bemöta.

Hesselbyholm den 10 december 1892.

Underdånigst

O. N. Almström.

Afskrift.

Bil. till motion n:o 110.

Till Konungen.

Sedan kongl. domänstyrelsen afgifvit underdånigt utlåtande angående mina besvär öfver domänstyrelsens beslut den 7 oktober 1892 om arrendevärdet å kronofogdebostället $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva n:o 1, får jag härmed afgifva följande påminnelser.

Styrelsen anser, med åberopande af kongl. brefvet den 14 juli 1868, att besvären ej kunna vinna afseende. Häremot erinras, att, då detta kongl. bref utfärdades, gälde helt andra bestämmelser än de nu gällande. Uti samma kongl. bref åberopas jemväl då gällande bestämmelser, nemligen kongl. kungörelserna den 17 juli 1847 och den 7 augusti 1863, men dessa bestämmelser äro genom kongl. kungörelsen den 10 november 1882 ytterligen upphäfd. Dessutom afsåg den sak, hvarom omnämnda kongl. bref handlar, fastställande af minimi- och maximi-

beloppet för arrendet och icke, såsom i förevarande sak är fallet, fastställande af ett bestämdt arrendebelopp.

Hvarken uti ofvannämnda kongl. kungörelse den 10 november 1882 eller uti Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse af samma dag angående förvaltningen af kronans domäner finnas några bestämmelser, som tyda på, att domänstyrelsens beslut angående dylika frågor icke skulle få öfverklagas. Tvärtom stadgas uttryckligen uti nämnda skrifvelse, sedan särskilda bestämmelser blifvit gifna om klagan öfver vissa beslut, att »öfver domänstyrelsens beslut i andra frågor må besvär likaledes anföras hos Kongl. Maj:t i vederbörande statsdepartement». Emot dessa bestämmelser uti nu gällande lag torde icke i vederbörlig ordning upphäfda förordningar kunna åberopas.

Som kongl. domänstyrelsen åberopat nämnda kongl. bref kan jag å min sida ej underlåta att påpeka, hurusom nämnda bref visar, att kongl. kammarkollegium i dylika fall synes hafva förfarit med större hänsyn till kronans arrendatorer än domänstyrelsen gjort mot mig i förevarande fall. Kongl. kammarkollegium fastställde nemligen minimi- och maximibeloppen till betydligt lägre belopp än länsstyrelsen och värderingsmännen föreslagit, då deremot domänstyrelsen utan angifven anledning betydligt höjt det af länsstyrelsen och värderingsmännen föreslagna beloppet.

På grund häraf yrkas bifall till mina besvär.

Afskrift.

Bil. till motion n:o 119.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 22 sistlidne december anbefald att afgifva underdånigt utlåtande angående arrendatorn O. N. Almströms besvär öfver domänstyrelsens beslut den 7 förutgångne oktober, hvarigenom arrendevärdet för utarrendering under 10 års tid från den 14 mars 1894 af förra kronofogdebostället $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva n:o 1 i Solna socken, Danderyds skeppslag af Stockholms län, blifvit fastställt till 1,400 kronor,

tillåter sig styrelsen i underdånigbet erinra, att Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 14 juli 1868, uppå arrendatorn O. Johanssons underdåniga besvär i fråga om af Eders Kongl. Maj:ts och rikets kammar-kollegium faststälde minimi- och maximibeloppen för förra häradskrifvarebostället Stallbacka n:o 1 i Elfsborgs län, förklarar, att arrendator icke eger att i vederbörande myndighets beslut angående fastställda arrendebelopp söka ändring; och anser styrelsen med stöd häraf de nu anförda besvären icke böra föranleda till annat yttrande å styrelsens sida än en underdånig hemställan, att Eders Kongl. Maj:t måtte förklara de underdåniga besvären icke kunna vinna afseende.

Remissakten återställes.

Stockholm den 20 januari 1894.

Underdånigst

Oscar Evers.

J. M. Ahlmark.

J. O. F. Zellén.

E. von Horn.

Domänstyrelsen, angående O. N. Almströms besvär öfver arrendevärdet å förra kronofogdebostället Neder Jerfva n:o 1 i Stockholms län.

Afskrift af afskrift.

Bil. till motion n:o 119.

Oscar etc. Vår ynnest etc. Sedan, med anledning af föreskriften i nådiga brevet den 2 september 1892, att förra kronofogdebostället $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva n:o 1 i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län skulle för statsverkets räkning utarrenderas under tio års tid från den 14 mars 1894, I enligt beslut den 7 oktober nästlidet år med ledning af ett från Vår Befallningshafvande i länet insändt uppskattningsinstrument åsatt egendomen ett arrendevärde af 1,400 kronor samt fastställt öfriga villkor för utarrenderingen,

så ock, efter det nuvarande arrendatorn af egendomen, O. N. Almström, tillkännagifvit sin önskan att under nämnda arrendeperiod varda på grund af honom tillerkänd optionsrätt bibehållen vid egendomen, med

Almström af Eder afslutats kontrakt om egendomens upplåtande på arrende åt honom under tio år från den 14 mars 1894 mot årligt arrende af 1,400 kronor och öfriga stadgade arrendevilkor;

har bemälde Almström hos Oss i underdånighet anfört besvär öfver Edert förenämnda beslut af den 7 oktober 1892, för så vidt arrendevärdet å egendomen för dess utarrendering under berörda tid derigenom af Eder bestämts till 1,400 kronor, under yrkande, att då den fastställda arrendeafgiften vore allt för hög, densamma måtte till af klaganden angifvet belopp nedsättas.

På grund af nådig remiss hafven I den 20 sistlidne januari afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och dervid erinrat, att Vi enligt nådigt bref den 14 juli 1868, med anledning af underdåniga besvär af arrendatorn af förra häradsskrifvarebostället Stallbacka n:o 1 i Elfsborgs län beträffande af Vårt och Rikets kammarkollegium fastställda maximi- och minimi-arrendebelopp för nämnda boställe, ansett den klagande såsom boställets arrendator icke ega att i kammarkollegii omförmälda beslut söka ändring.

Sedan klaganden Almström fått inkomma med underdåniga påminnelser, hafve Vi låtit detta mål inför Oss föredragas och dervid icke funnit skäl att å de underdåniga besvären fästa afseende.

Hvilket Vi Eder till kännedom samt för klagandens förständigande härigenom meddele. Stockholms slott den 24 mars 1893.

O S C A R.

F. von Essen.

Till Domänstyrelsen ang. O. N. Almströms und. besvär i fråga om arrendevärdet å förra kronofogdebostället $\frac{7}{8}$ mantal Neder Jerfva n:o 1 i Stockholms län.

Vidimeras ex officio

Sten Lewenhaupt.

Rätt afskrifvet, betygar ex officio:

I. Törneblad.